

NORMATIVA DIOCESANA

Aquestes indicacions pastorals i normativa diocesana van encaminades a les celebracions exequials.

Normativa diocesana

salvació

L'acció pastoral

1. «La fe i l'Esperança en la resurrecció per a la vida nova s'ha de manifestar de forma clara i convincent en la pastoral exequial de l'Església, que, en un moment de tanta profunditat humana i religiosa, **ofereix la Bona Nova de la salvació per sempre**, acollint i conhortant els qui ploren o es desesperen davant el misteri de la mort. Per tot això, les exèquies cristianes no es poden confondre simplement amb un homenatge al difunt, sinó que són primerament celebració de la Pasqua del Senyor que, en l'oració de sufragi, suplica al Pare que sigui acomplida en el difunt que encomanem als seus braços»¹

atendre familiars

El diàleg amb els familiars del difunt

2. Els responsables de la parròquia posaran un gran esment per **atendre els familiars del difunt o visitar-los a domicili**, comunicant amb les seves parau-les el consol de la fe.

3. Seria un contrasentit celebrar funerals cristians per aquells que en la seva vida es mantingueren manifestament fora de la comunió de l'Església; però convé tenir en compte la petició que puguin fer els seus familiars creients. En cas de dubte, s'ha de consultar l'Ordinari².

celebració

La celebració exequial

4. La **parròquia de residència del difunt** (o la del domicili on hagi mort) és la que normalment s'ha de preocupar de les exèquies. Si s'ha elegit una altra església no parroquial, el seu responsable ho comunicarà prèviament al rector propi del difunt, per a la inscripció en el llibre de registre parroquial d'Exèquies³.

prevere diaca laic

5. A petició dels familiars o per iniciativa del prevere, **la parròquia també tindrà cura de fer una pregaria exequial davant el cadàver al domicili del difunt, o bé a la clínica o hospital**, i —si és el cas— al cementeri. Si no pot fer-s'hi present cap prevere o diaca, es recomana que un laic dirigeixi la pregaria,

¹ Cfr. CEC 1183-1185; Cfr. CEC 1687

² CEC 1177, 1.2.

³ Cfr. Orientacions doctrinals i pastorals, Introducció al Ritual d'Exèquies, n.10 i 61

NORMATIVA DIOCESANA

abans de la cremació

així com indica'm més envant.

6. Les exèquies dels qui hagin disposat la incineració del seu propi cadàver, se celebraran **preferentment abans de la cremació**⁴.

+ Formes de la celebració exequial

7. La Diòcesi de Mallorca proposa tres formes de celebració:

a) **la primera forma preveu tres «estacions»:** a la casa del difunt, a l'església i al cementiri;

b) **la segona forma considera només dues «estacions»:** a la capella del cementiri i al costat del sepulcre;

c) **la tercera forma té una sola «estació»:** a la casa del difunt.

+ La Missa exequial

eucaristia sino és estranya

8. «Les exèquies cristianes tenen el seu cim en la celebració de l'Eucaristia, memorial de la Pasqua del Senyor, taula a la terra del Regne del cel»⁵. L'Eucaristia és a la vegada sagrament de la comunió amb el Cos del Ressuscitat i de la comunió dels sants; en ella l'Església eleva al Pare l'oració de sufragi pels difunts. **S'ha de celebrar sempre que no es prevegi que la missa serà estranya als presents.** En tal cas, d'acord amb els familiars i seguint el Ritual, s'oferiran altres pregaries exequials⁶.

horari normal

9. Es recomana que les parròquies ofereixin com a **missa exequial una de les que celebrin segons l'horari normal.**

10. Es pot prendre la decisió, sobretot a les parròquies grans, i després de consultar el Consell parroquial, de no celebrar més d'una missa exequial en un mateix dia.

11. Es permetrà la concelebració, excepte en els casos en que clarament pugui esser interpretada com accepció de persones.

homilia proclama la resurrecció

12. «L'homilia dels funerals ha de proclamar la fe cristiana en la victòria sobre la mort, ha de ser conhort per als afligits i anunci evangelitzador de l'esperança de la resurrecció per a tots els presents. S'ha de fonamentar en les lectures bíbliques i en l'oració litúrgica. **Lesment del difunt no ha de tenir caràcter d'elogi fúnebre, no ha de pretendre fer cap judici sobre la seva vida, ha de ser discret i concordant amb la pregaria de l'Església**»⁷.

4 Constitucions Sinodals 3.1.4; Cfr. CEC 1689

5 Constitucions Sinodals 3.3.18

6 Constitucions Sinodals 3.3.19 i 3.2.26

7 CEC 1182

NORMATIVA DIOCESANA

13. Si és convenient, per a l'edificació espiritual de la comunitat, manifestar algun aspecte exemplar de la vida del difunt, degut sobretot al servei evangèlic dins la comunitat, es recomana fer-ho abans d'acomiar l'assemblea.

14. Les **commemoracions civils sempre es faran fora del temple.**

+ La Missa exequial en diumenges i festes

15. Donat el valor del Diumenge i la importància de trobar camins per ajudar a viure tota la seva significació, **s'acorda que en diumenges i festes de precepte, a partir ja del capvespre de la vigília, no s'han de celebrar misses exequials.**

+ Responsables de les exèquies

16. De conformitat amb les normes que es troben en el **Ritual de les Exèquies**, els sacerdots i els diaques acompanyats de ministres laics qualificats, comparteixen la responsabilitat per a la planificació i execució del ritual.

17. Els sacerdots que són mestres de la fe i ministres de la consolació, **presideixen els ritus exequials, especialment la Missa exequial**; la celebració de la litúrgia exequial és confiada especialment als rectors i als vicaris associats⁸.

18. **Les exèquies, amb excepció de la missa, poden ser celebrades per un diaca.** En absència del sacerdot o del diaca, s'aconsella que les «estacions» a la casa del difunt i al cementiri, a la primera forma de celebració exèquies, i la vigília es celebrin sota la direcció d'un laic⁹.

+ Litúrgia fora de la missa exequial

19. Quan no hi ha un sacerdot disponible, llavors poden presidir les exèquies els diaques, que són ministres de la paraula, de l'altar i la caritat. **Quan no hi ha un prevere o un diaca disponible per a la vigília i els seus ritus relacionats amb ella, o per al ritu de sepeli, un laic els dirigeix.**

20. La **litúrgia exequial fora de Missa s'oficia quan no és possible o no es jutja apropiat celebrar la missa.** Ordinàriament es celebra a l'església parroquial, però es pot celebrar a la capella ardent, la casa del difunt o a la capella del cementiri/tanatori. Per determinar el que sigui més apropiat, és essencial el que recomani el sacerdot de la parròquia.

21. Després de consultar amb el prevere, **la família té la llibertat d'escollir celebrar una litúrgia exequial fora de missa i programar una missa commemorativa en una data més tard.**

no exèquies
en diumenge

la missa
exequial
la presideix
el prevere

exèquies
amb laics

fora missa

⁸ Orientacions doctrinals i pastorals, Introducció al Ritual d'Exèquies 16

⁹ Orientacions doctrinals i pastorals, Introducció al Ritual d'Exèquies 19

NORMATIVA DIOCESANA

22. No obstant això, la comunitat cristiana es reuneix per escoltar el missatge d'esperança pasqual que és proclamat en la litúrgia de la paraula i per encomanar el difunt a Déu, quan es celebra una litúrgia exequial fora de Missa.

23. Les **lectures es trien d'aquelles que han estat aprovades per a les misses de difunts.**

no confondre

24. Encara que en el Ritual de les Exèquies inclou la possibilitat que en aquesta forma de litúrgia es pugui distribuir la santa comunió, **aquesta pràctica és descoratjada a la Diòcesi de Mallorca per a no confondre els fidels.**

música

25. La **música és una cosa essencial** en aquesta forma de celebració i ha d'incloure el cant d'entrada, el salm responsorial, l'aclamació abans de l'evangeli i especialment el cant de comiat al final.

+ El condol a les esglésies

condol

26. El costum de donar el **condol dins les esglésies mai ha de desvirtuar una digna i participada celebració de les exèquies.** Per això cada parròquia, d'acord amb el seu propi arxiprestat, adoptarà els criteris més convenients.

+ La inscripció

registre

27. La deguda anotació ha de ser consignada **en el llibre de registre d'exèquies de la parròquia** on esta ubicada l'església en la qual s'ha celebrat el funeral¹⁰.

+ La incineració

incineració

28. «Seguint l'antiquíssima tradició cristiana, l'Església recomana insistentment que els **cosos dels difunts siguin sepultats** en els cementiris o altres llocs sagrats»¹¹.

29. Quan raons de tipus higièniques, econòmiques o socials portin a optar per la cremació, aquesta no ha de ser contrària a la voluntat expressa o raonablement presumpta del fidel difunt, l'Església no veu raons doctrinals per evitar aquesta pràctica, ja que **la cremació del cadàver no toca l'ànima i no impedeix a l'omnipotència divina ressuscitar el cos** i per tant no conté la negació objectiva de la doctrina cristiana sobre la immortalitat de l'ànima i la resurrecció del cos¹².

30. Si s'opta per la cremació del cadàver, **les cendres del difunt, han de mantenir-se en un lloc sagrat**, és a dir, al cementiri o, si és el cas, en una església o en una àrea especialment dedicada amb aquesta finalitat per l'au-

¹⁰ Notes pastorals, Introducció al Ritual de les Exèquies, n. 15

¹¹ CDC 1176, § 3; i 1205

¹² Cfr. Instrucció *Ad resurgendum cum Christo*, n. 4

toritat eclesiàstica competent. Des de els inicis els cristians han desitjat que els seus difunts fossin objecte d'oracions i record de part de la comunitat cristiana. La conservació de les cendres en un lloc sagrat pot ajudar a evitar la possibilitat d'oblit, falta de respecte i maltractaments i és una oportunitat perquè els familiars puguin resar al difunt¹³.

31. En cap cas està permesa la conservació de les cendres a la casa. Tampoc poden ser dividides entre els diferents nuclis familiars i se'ls ha d'assegurar respecte i condicions adequades de conservació.

cendres

32. Per evitar qualsevol malentès panteista, naturalista o nihilista, no està permesa la dispersió de les cendres en l'aire, a la terra o a l'aigua o en qualsevol altra forma, o la conversió de les cendres en records commemoratius, en peces de joieria o en altres articles, tenint en compte que per a aquestes formes de procedir no es poden invocar raons higièniques, socials o econòmiques que poden motivar l'opció de la cremació¹⁴.

33. Amb el benentès que l'Església prefereix el costum d'enterrar els cossos tal com el Senyor mateix va voler ser enterrat, **es concediran les exèquies cristianes als qui elegeixin la cremació del seu cadàver** sense raons contràries a la vida cristiana. Es faran a la capella del cementeri, prop del sepulcre o a la mateixa sala del crematori.¹⁵

+ Portar les cendres a la missa exequial

34. Referent a portar les **cendres a la missa exequial** no hi ha problema però no poden estar en un lloc preferent de la celebració, ni poden ser el centre de les mirades ja que el que se celebra és la resurrecció de Crist i l'Església està cridada a anunciar la fe en la resurrecció: «La resurrecció dels morts és esperança dels cristians; som cristians per creure-hi¹⁶».

+ Portar el difunt a l'església per unes exèquies o funeral

35. Referent a portar el cadàver a l'església està pendent una llei del Govern de les Illes Balears que senyala a l'article 20 apartat a) la possibilitat¹⁷.

13 Cfr. Instrucció *Ad resurgendum cum Christo*, n. 5-6

14 Cfr. Instrucció *Ad resurgendum cum Christo*, n. 7

15 Constitucions Sinodals 3.1.6

16 Tertuliano, *De resurrectione carnis*, 1,1

17 Exposició de cadàvers en llocs públics. 1. En el trasllat d'un cadàver del grup II no es poden establir etapes de permanència en llocs públics o privats diferents del tanatori o de la sala de vetlla, excepte en els següents casos: a) Per a la pràctica de cerimònies religioses o laiques, d'acord amb els següents requisits: - Si es realitzen abans de les 48 hores de la defunció, el cadàver que no hagi estat refrigerat, haurà de mantenir conservat a una temperatura inferior a 18°C.